

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Iacobi Lobbetii Leodiensis E Societate Iesv. Specvlvm
Ecclesiasticorvm, Ac Religiosorvm.**

Lobbet de Lanthin, Jacques

Leodii, 1640

§. 8. Casula erit pro scuto fidei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47105](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47105)

Erit enim uero Basilius, erit, & quisquis est Præsul *Percutientibus Adamas*, ab animi robore, à constantia, inuictaque fortitudine indomitus, ferroque cedere nescius: at *disidentibus*, atque errantibus à via veritatis, eamque aspectantibus *magnes* erit, cuius influentijs & amica vi ita trahetur, ut in ouile Christi redeat ouicula palabunda, & perdita. Et hæc sint exuuiæ, hæc corona gloriæ, quam tibi portendit Alba Sacerdotalis, quam superinduis? ab illâ ad casulam venio.

§. 8.

Casula erit pro scuto fidei.

DVrandus, qui sacras mystarum vestes ad ^{L. 3. Ra^o} ^{tion.} *litiam*, & arma detorquet, pro scuto fidei casulam, seu planetam obijcit.

Ego in præsentia in eius sententiam ibo, ut ex ea describam quod sit illud fidei scutum, quo Sacerdos armatus hostium tela, vel eludit, vel retundit, sibi que viam sternit ad victoriam, ad trophæa, ad lauros æternas.

Fuere Antiquis alia, atque alia fidei symbola. Theophylacto *fides est oculus*. Est oculus speculum naturæ, & fides oculus, est ac speculum quoddam diuinitatis: eam enim quamdiu in via sumus, tendimusque ad terminum beatitatis, fide, ceu oculo superiore, ac diuino percipimus, eiusque arcana, mysteria, & secretiora consilia penetramus, *Lucerna ps. 118.*

D d 2

pedibus

212 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis,
inquebat olim David.

Aliud fidei symbolum est manus, quæ apprehenditur vt tessera, & arrha fidelitatis: ita qui alteri manum dedit, fidem quoque dedisse censendus est. Ex eo fluxit solemnissimus ille ritus, vt qui Deo fidem addidisset, eius quoque nomen in manu, tanquam obuia, patenti, & explicata fidei tabula inscriberet. Ita, Isaia teste, fecit olim Hebræus cum in captiuitatem babyloniam foret abducendus: ne simul cum solo animum, religionemque mutasse videretur, Deuter. opt. ter max. nomen manibus incidit. *Hic scribet in manu sua, Domini sum ego.*

Ea scribendi ratio, fideique nota ab Hebræis ad Christianos longius emanauit. In primis Ecclesiæ initijs, cum efferueret studium religionis; æstualetque recens effusus Christi sanguis; fideles, quibus altior erat animus, certamenque pro fide iam præconceptum, candente ferro vel fronti, vel manui suauissimum, & amabile Christi nomen inscribebant: vt mihi author est Procopius, & ipse oculatus testis: Quæ fidei tessera, notaque religionis etiam peruasit ad Iapones extremi orbis incolas, quibus vsitatum, & solemne est, vel crucis notam, vel augustum Iesu nomen fronti imprimere, sic enatio æmula est auitæ pietatis.

D. Paulus in panoplia militis Christiani pro fidei

dei

dei symbolo scutum offert. *In omnibus, inquit, sumentes scutum fidei.* Et meritò pro scuto fides educitur, ducamus illud è veterum monumentis. Dum castra metaretur Israël, starentque tribus in quatuor acies diuisæ, singulis suum erat scutum, insigne fidei, symbolumque religionis, etiam nostræ, si Lyrano credimus.

Tribui Ruben pro scuto erat hominis figura in area, ceu campo rubro picta, & eminens. Ea iam inde exhibebat vestigium aliquod Incarnationis diuini Verbi, in qua duæ naturæ, diuina, & humana tot interuallis distitæ, nouo, & propè insolenti amoris prodigio in vnâ aeterni Verbi personam conuenere.

Tribus Ephraim in scuto taurum extulit in campo rubro, & cruento: & ille Christi patientis figura fuit: ductus enim vt noua caritatis victima, & in ara crucis, ceu area cruenta foedè pictus, crudeliter deformatus, & concisus.

Tribus Iuda leonem in scuto habuit sparsis iubarum comis in area, ceu campo viridi exultandum: & ille imago fuit Christi resurgentis: *vicit enim Leo de tribu Iuda*, & victor à morte, ab inferis redijt. Denique tribui Dan cessit Aquila, regia volucris, in area, seu campo candido expressa, & corona illustris: & illa symbolum fuit Christi ascendentis, cuius viam nescire se fatetur sapiens.

Pro. 20. Ignoro, inquit, *viam Aquilæ in cælo*, hoc est, vt vna voce Interpretes, *viam Christi in sublimem ascendentis*. Et hæc fuere scuta, quæ iactarunt olim quatuor illæ tribus inter cæteras facile Principes, & in ijs augusta fidei nostræ symbola: sed cur, inquit, in scuto expressa? hic est cardo propositæ mihi quæstionis; in qua id statuo, fidem nobis esse quod militi scutum: hoc corpus omne tegit, & immissa hostium tela excipit, retundit, ac frangit. Et hoc ipsum animo præstat fides, ideòque, inquit olim Paulus: *in omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela, nequissimi ignea extinguere.*

*Ad E-
phes. 6.
v. 16.*

Quod ipsum præfago spiritu longè ante cecinit regius vates, ait enim: *scuto circumdabit te veritas eius*, & fides veritatis germana soror, imò si voles & ipsa veritas, à qua probè tectus, non timebis à timore nocturno: hoc est à spectris, & horrificis imaginibus, quæ plerumque somniantibus oberare solent; vel, vt vult Hieronymus, ab errore in fide, & hæresi, quæ timor nocturnus dicitur, quia lucem fugit, & noctem amat sibi concolorem; vel ab occultis insidijs, vt credit Euthymius: vel denique, vt alij, ab extremo iudicio; cui scenam aperiet nox concubia, adultæ tenebræ. *Dies enim Domini, quasi fur in nocte, ita veniet.* Et ab hoc tamen non timebis, quia fidei, vitæque tuæ comes timor, timorem illum, horroremque supremæ istius noctis expellet.

expellet. *Primus in orbe timor Deos fecit*, inquitabat ex Antiquis non nemo; qui vocem θεου αφο τῆ δεισι; id est à timore dictum voluit. Qui hunc Dei timorem à fide haurit, non timebit ille à timore nocturno.

Neque à sagitta volante in die. Seu illam esse voles vanam gloriolam cum Bernardo, seu diuina, & aperta pericula cum Chrystostomo, seu amœnam ridentis fortunæ lucem cum Bellarmino, ab ea certè non timebis, quia scuto circumdabit te veritas eius.

Neque etiam timebis à negotio perambulante in tenebris: seu illud cum Hieronymo credas esse pestem, luemque malignam in tenebris ambulantem, mœstoque funere singulas domos notantem: seu cum Chaldæo interprete, velis esse mortem, & mortalitatem, ab ea certè non timebis.

Imo neque ab incurfu, & demonio meridiano. Ex quo nonnullos inuasit ea opinio dæmonas esse qui manè, sub oriente luce; alios qui meridie, adultaque die; alios denique, qui vesperi, inclinata iam luce, nocteque homines impetant: vel alios esse qui perflent ab oriente, alios qui à meridie, & hi valentiores; ij fuerunt qui quondam euerterunt domum filiorum Iobi, & vna ruina eos oppresserunt: In c. 1. Iob. v. 19. flarunt illi à meridie, ita censuit Origenes, à quo ut discedam, dicam potius cum Euthymio dæmonem

nem

216 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
nem meridianum eum esse qui acediæ, & luxuriæ
præest: perculit ille Dauidem, & euertit magnum
illum heroem ipsa iam meridie, quo non solis
huius amicam, & innoxiam lucem immisit, sed
inimicas, noxiasque veneris, ac libidinis faces incen-
dit: si ijs diuinorum iudiciorum fidem, scutumque
timoris obiecisset Dauid, non eam ab illis cladem
perpeffus fuisset; tu ne eodem demonio meridiano
incalescas, & pereas, sume in omnibus scutum fidei,
in quo poteris omnia nequissimi tela extinguere.

Illud certè sumere te docuit prima lux, quam
aliquando aspexisti. Apud Lacedæmonas erat vsu,
moreque gentis illius receptum, vt pueri recens na-
ti scuto deponerentur: forte vt iam inde ab illa æta-
tula, dieque prima martios, & ferreos haurirent a-
nimos, durisque laboribus assuescerent, dum eos
nascentes, non mollis anser, leuesque plumæ, non
cunæ graciles exciperent, sed rude ferrum, scutum-
que militare, quod deinde adulta iam, ac pubescen-
te ætate Lacænæ mulieres, quarum decus, & elo-
gium hoc fuit, *Sole Lacænæ viros pariunt*, illæ,
inquam matres, illæ viragines cum filios suos in
arma, in aduersas hostium acies, emitterent, illud
ipsum scutum, quod nascenti sedes, ac torus fuerat,
efferre, offerreque filijs, & addere illud dignum La-
cænæ matris. *Aut cum hoc, aut in hoc*. Pauculæ vo-
ces, sed animi, sed roboris, sed gloriæ plenissimæ.

Te,

Te, inquit Lacæna mater, te fili in hostem emitto, pro patria, pro focus, & aris pugnaturum: vnum è duobus à te peto, & hoc quidem vel iure meo, vel patriæ lege, ac caritate: aut cum hoc scuto victor redi; aut in hoc scuto pro tuorum salute fortiter occumbe. Vt enim te abiecto scuto, imbellem, inglorium, profugum recipiam adducar nunquam, si modo ea sim, quæ esse velim Lacæna mater. Hæc illa paucis ad filium.

Eadem tibi in aurem & animum effudit pia Mater Ecclesia. Labet illius dici, lucisque meminisse, quæ tibi prima fuit, & qua ad sacram ædem, sacrosque fontes delatus es.

In ipso templi limine hanc tibi primam questionem Sacerdos mouit. *Quid petis ab Ecclesia Dei?* cum ab ætatula infans esses, pro te dari potuit, debuitque Patrinus, & hæc reddere: *fidem*. Eam nimirum petebas non voce, sed animo, sed futuris adulta ætate votis, vt ea tibi esset in hac vitæ militia pro scuto, quod vt te nascentem excepit, ita & viuentem tuebitur, morientemque coronabit, si modo illud audis, & seruas. *Aut cum hoc, aut in hoc.* Aut cum hoc in alta pace viue, si ita viuere conceditur: aut in hoc fortiter occumbe, si tyrannus pro religione, pro fide, pro Deo iugulum petit, in hoc inquam & Ecclesiæ Matri, & cælo reddere; futurus in morte, quam in vita gloriosior.

Ec

Sed

Sed quæ, inquis, est illa fides quam vt scutum tibi tradit Ecclesia, pro filijs suis piè sollicita mater. Luthero fides est exanimis, mortua, & sine operibus: ita enim hanc suam mentem varijs in locis expressit infidelis, & impius doctor. In caput secundum ad Galatas ita loquitur. *Sola fides necessaria est, vt iusti simus, cætera omnia liberrima, neque præcepta, neque prohibita.*

Quod ipsum confirmat, vbi agit de libertate Christiana: *Bona opera, inquit, non faciunt virum bonum, neque mala malum: sed sola incredulitas.* Ex illis duobus pronuntiatis, has ducit, trahitque conclusionem malus omninò logicus.

Prima, nullam habendam esse rationem meriti, nullam bonorum operum curam, studium virtutis omninò nullum.

Altera, peccatis omnibus quantumvis atrocibus aperiendam esse viam, laxandaque fræna, si enim sola fides necessaria vt iusti simus; certè neque spes, neque caritas, neque religio, neque castitas, neque temperantia, neque fortitudo, neque prudentia, neque virtus alia in necessarijs ad iustitiam, ad beatitudinem est reponenda. *Cætera enim, ait, omnia liberrima, neque præcepta, neque prohibita.* Itaque Luthero iudice, & doctore, furta, rapinæ, cædes, homicidia, fratricidia, parricidia, fornicationes, incestus, sacrilegia, blasphemix, & si quod aliud aut in terris,
aut

aut in inferis esse post peccati genus, si quæ scelerum monstra, ea liberrima sunt, neque prohibita: hæc enim conclusio ex illa Lutheri propositione deduci potest, ac debet, vt facilè aduertet à logica etiam vel leuiter tinctus: quod quam à natura, à ratione, à communi hominum sensu, ab humanis, diuinisque legibus dissentaneum sit, nemo non videt.

Sed quia erit fortassis vnus aliquis, qui has conclusiones, à vero, bonoque alienas, meas esse volet, non Lutheri; ideo ijs omiſſis produco alia illius principia. Quamquam, vt dicam ingenuè quod sentio, sentitque probus omnis, eæ non meæ sunt, sed ipsiusmet Lutheri: qui enim vt cum Philosopho loquar, statuit eiusmodi antecedens ex quo necessitate quadam, conformique argumentationis regula, ea trahatur consequentia, næ ille non antecedentis tantum, sed & consequentiæ author est habendus: Verum ne istis implicemur, cum in aperto, in luce omnium sit impia mens Lutheri: eam certè alijs locis sole clarius exponit, ita enim habet.

Quod si cœlum apertum viderem, idque culmo solummodo de terra sublato mereri possẽm; culmum nequaquam vellem tollere. Nollet ignauus, iners, impius, culmum, paleamve leuiorem è terra tollere, vt cœlum mereri, cœlum sibi omnino clausum recludere possit, adeo horret, fugitque vel ipsum

De mundo fol.
70.

Ec 2

meriti

220 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
meriti nomen bonaque opera odit, ac detestatur.
Infelix Lutherus, verè culmus, paleaque ex area
Domini excussa, & igni æterno reseruata.

Fol. 367. Ab ea hæresi longius excedit. In colloquio Ille-
biano, vt omnia benè de superis merendi princi-
pia, ansamque omnem tollat, decem Dei præce-
pta è medio tollit, eradit ex diuinis tabulis, ex orbe
eliminat: imò, quod stupeas, ac detesteris, ea facit
malorum omnium scaturiginem. *Tollantur, in-*
quit, de medio decem præcepta, & cessabunt om-
nes hæreses. Nam decem præcepta sunt fons, ex
quo velut scaturigine omnes hæreses emanarunt.
Hæc sacrilego Lutherus ore, hæc mente nimium
quantum libera, & præceptis vllis teneri nescia euo-
muit: vt euerteret sacras leges, superum præcepta,
quæ animorum nostrorum vincula sunt, & Rei-
publicæ benè constitutæ neruus: quem si dissoluis,
vna omnem generis nostri societatem, quæ sine le-
ge stare non potest, dissoluas, dissipas, perdas est ne-
cessè. Sed Luthero parum est Reipublicæ iura om-
nia pessundare, dum sibi expeditam, & facilem ad
peccandum viam faciat. Et certè facit qua verbis,
qua re etiam ipsa: illa audiamus. Vbi Dei ter opt.
ter. max. legem, vbi tantum naturæ sensum, dicta-
menque recte rationis ita sustulit, tum habenas scē-
leri laxat, & in vitia totus effunditur, imò qua voce,
qua scriptis alios omnes ad eadem audenda scelera
inuitat,

inuitat, ac propellit. Et primum Melanchtonem
discipulum suum ita hortatur malus omnino ma-
gister. *Esto peccator, & pecca fortiter.* Hic pedem, Ep. 238.
oculumque figat pius lector, & æquus arbiter,
sanæque doctrinæ æstimator perpendat illa verba.
Esto peccator, non qualis qualis; non leui culpæ ob-
noxius, auttimidæ noxæ, sed forti, sed audaci, sed
immani, & portentosæ: eam amat, vrgetque in suis
asseclis in Melanchtone Lutherus: ita enim instat
missa ad eum epistola. *Pecca fortiter.* Hæc vbi in-
uitis typis mandauit Lutherus, vbi ex hæresis scho-
la, è cathedra impietatis declamauit: tum abit lon-
gius, nec tantum in discipulorum suorum aures,
animosque effundit illa insanæ doctrinæ placita,
sed & in omnes alios spargi vult, orbemque vniuer-
sum: sic enim scribit tomo secundo. *Blasphemias, Fol. 130.*
parricidia, contemptum Dei, adulteria confidenter
committant.

Et quia homini etiam in pura, putaque natura
constituto, & rationis compote, hæ voces duriuscu-
læ videri poterant, ne minus verbo suaderet quam
vrgeret exemplo, pudenda scelera, quæ olim se-
cretis confessarij auribus deposuit, in lucem effert:
non ex æstu doloris, ac pœnitentis animæ, non ex
studio Christianæ demissionis, vt olim Augustinus:
sed insana quadam, atque intolerabili iactantia,
effronte vultu, inuerecundo calamo, quo alijs fa-

cem præferat ad scelera quantumuis atrociam : sic ergo de seipſe loquitur, & ſcribit. *Doctore ſtaupitio ſepe confeſſus ſum ; non de mulieribus, ſed verò atrociam, & ſolida facinora.* Fornicationes, adulteria, inceſtus ſacrilegos, præpoſteram libidinem non reponit in peccatis, non dignatur humili, & verecunda confeſſione, ſed ijs ſilentio, menteque ſcelerata ſuppreſſis, tantum exponit atrociam, & ſolida facinora ; & in ijs reponit omnem ſanctimoniam.

Fol. 305. Euangelij ſui : ita enim ſubiicit tomo quarto. *Notè aliter, ſunt veri, & germani ſancti, quam ut fortibus, & atrocibus peccatis obnoxij.* Ecce veram, & germanam ſanctitatem Lutheri, & Lutheranorum, fortia, & atrociam peccata. An ſic Sancti Apoſtoli ? Sancti Auguſtinus, Ambroſius, Hieronymus, alijque quos Romana Eccleſia colit ? iudicet æquus lector, videatque quantum interſit, inter Doctores ſectariorum huius æui, & Eccleſiæ Romanæ, atque orthodoxæ.

Quod ſi inſanis illis Lutheranæ dementiæ, & impietatis opinionibus, obijcias irrefragabilem ſcripturæ fidem & authoritatem, ſi illud D. Iacobi oraculum. *Viſ autem ſcire, ô homo, inanis, quoniam fides ſine operibus mortua eſt.* Si deinde & illud ad pondus adijcias, quòd ſubiungit. *Tu credis, quoniam vnus eſt Deus ? benè facis, & Dæmones credunt, & contremiſcunt :* neque tamen vel ipſo Lutheri calculo,

c. 2.

calculo, ac sententia dæmones sancti sunt, nisi cœ-
 los cum inferis mutare, & omnia susque deque ver-
 tere velis. Si inquam hæc, aliaque loca his affinia
 opponas, exijsque euincas ad sanctitatem non suf-
 ficere nudam, putamque fidem, nisi eam bona o-
 pera consequantur: Lutherus vna manu nodos
 illos omnes soluere se credit, vna regula metiri, ac
 detorquere: hanc enim pro sana, & insana scriptu-
 rarum intelligentia regulam statuit. *Hæc tibi nor-
 ma, & regula esto, quam in Scripturis sacris intelli-
 gendis sequaris. Vbicumque iubet scriptura bona ope-*
ra facere; tu id sic intelligas, quod scriptura prohibet
bona opera facere. O contortam, ô insulsam, ô im-
 piam Lutheri regulam: ô stolidum hominis inge-
 nium, ô mentem insanam, ô deliria aberrantis ce-
 rebelli. Quis enim adeo bardus fit, & inops animi,
 atque intelligentiæ, qui non videat hæc inter se pu-
 gnare: vnâ, eandemque paginam, eadem omni-
 nò verba, & scripturæ oracula idem prohibere,
 idem iubere: imò dum iubet, prohibere. Nemo cer-
 tè est, ne grammaticus quidem, qui vel ipsam no-
 minum notionem aduerterit, qui non illicò iudica-
 bit, hic pugnam esse verborum, imò & rerum dissi-
 dium: sed est ille hæreticorum genius, secum ipsi
 pugnant, & cum natura, cum veritate pugnare vi-
 dentur, & lucem tenebras, bonum malum, ama-
 rum dulce pronuntiant, & omnia susque deque
 sine lege miscent, & peruertunt.

Tom. 3.
fol. 175.

Nobis autem, quibus aperitur purioris fidei oculus, patescunt ipsa scripturarum oracula, alius est sensus, alia mens, & intelligentia. Certumque il-

c. 2. v. 26. lud D. Iacobi pronunciatum: *sicut corpus sine spiritu mortuum est, ita & fides sine operibus mortua est.* Ut illa viuat, adde spiritum, & bona opera adijce: *fides enim vidua est, quæ operibus non nubet, & malè credit, qui credit tantum; & sicut, ut piè meditatur*

Ser. 51. in cant. Bernardus *inutiliter flos apparet, ubi non sequitur fructus:* sic gratiæ recuperandæ, & acquirendæ gloriæ, quæ illius est fructus, inutilis est fides, quam non ornant, & frugiferam ipsa reddunt opera. Eam frugem, eum fidei, operumq; nexum insinuunt vestes illæ duplices, quibus omnes domestici mulieris illius fortis induti sunt. *Omnes domestici eius vestiti sunt duplicibus,* inquit de ea sapiens. *Veste duplici, una operis, altera mentis,* ut explicat Rabanus.

Pro. 31. v. 21.
L. 3. in Proth.

Quod si ea tu quoque induaris, erit tibi fides pro scuto, à quo præsidium in hac vitæ mortalis militia, & decus ac ornamentum in immortalis, beatæque sede nanciscaris.

Fuit olim scutum insigne quoddam gloriæ, ac honoris, ex quo factum, ut Imperatores suos milites pro re benè gesta donarent scuto, ipsique milites cum necdum esset vsus coronæ, parta demum victoria scuto coronabantur.

Ab illo ritu, legeque militari hausit Ecclesia diadema

dema capitis, illustreque scutum, quod quasi vertici beatorum imminens appingi solet. Probat illud magnos illos heroes, & grandes animas in hac breuioris æui militia pugnasse fortiter, vicisse fælicissimè, palmamque tulisse in longa illa, & beata æternitate. Vt & tu aliquando inter laureata illa sanctorum agmina censearis, scutumque cæleste, augusto vertice gestes: vide ut tibi fides, eaque à caritate, à gratia, à bonis operibus viua, sit pro scuto, tibi que dictum crede. *Aut cum hoc viue, aut in hoc morere.*

§. 9.

*Liber Euangeliorum in manu erit
pro gladio.*

CVM reliquum fere corpus omne ab armis probè tectum sit, ne inermis, & iners sit manus, ei pro gladio, quem verset, dari solet liber Euangeliorum, *gladius spiritus, qui*, interprete Apostolo, *est verbum Dei.* *Ad E-
phes. 6.*

Vt arma Christiano militi commendent sacræ paginæ, maximè tamen gladios extollunt, & laudant, eosque ferè tres.

Primus est gladius Goliath, cui hoc lemma ascribi placuit. *Non est huic alter similis.* *1. Reg. 6.*

Fuit Goliath carnea moles, & immanis veluti colossus, qui per summam impudentiam insultabat castris Israël: è quibus non est inuentus vnus

Ff

aliquis,